

la humanitat

Any II : Núm. 140
Barcelona, 21 d'abril de 1932

Redacció i Administració, Pelayo, 56, segon : Telèfons 16407 i 16408
Impremta: Muntaner, 49 : Telèfon 31518

Fundador: LLUIS COMPANYS

El que ens diu
Margarida Nelken

La dona catalana ja està disposada a intervenir en política

Margarida Nelken fou cridada per prendre part a un acte polític a Girona. El mateix dia havia de donar una conferència literària a la Biblioteca municipal de la mateixa ciutat. Ella és forastera a Catalunya, no obstant coneix i comprèn l'esperit i el problema de Catalunya, però se sent forastera tanmateix, tan forastera, que no s'havia assabentat del canvi d'horari de trens i se li escapà el que l'havia de traslladar a Girona per a començar la seva conferència a les set en punt. El públic que emplenava la sala se sentia impacient i el mateix governador en persona digué la causa i demanà disculpa. La senyora Nelken acabava de sortir de Barcelona en automòbil, i dintre d'una hora parlaria a l'auditori. El públic de Girona, reposat i pacífic per tradició, va esperar una hora i n'hauria esperat dues si hagués estat precis.

Nosaltres vàrem tenir la sort d'acompanyar la senyora Nelken en el trajecte de Barcelona a Girona. Pluvia i el vent feia petar la pluja contra les finestres del cotxe i ella mateixa, neguitosa per la tardança, repetia sovint al conductor que activés la marxa. Així i tot, i amb ganes d'aprofitar l'ocasió, ens vàrem arriscar a demanar-li unes declaracions per als lectors de LA HUMANITAT. Va accedir, i en to de conversa li vàrem preguntar:

—Crec vostè que la dona catalana ja està preparada per a intervenir en política?

—Naturalment que sí. Jo no visc habitualment a Catalunya, però coneixc a fons el seu problema i m'he donat compte que la cultura que tenen les dones catalanes és excellent, potser són les més ben preparades d'Espanya, en lloc com aquí ressaltava tant la consideració social que se li dispensa, que equival a dir que se li reconeix un criteri propi. Essent així ja està disposada a intervenir en la política.

—No creu que el fanatisme religiós serà un obstacle?

—De moment és fàcil que ho sigui, però després elles mateixes s'adonaran que la religió era una rutina que com un vel els tapava els ulls, els marcava els passos que havien de seguir, els triava les coses que havien de pensar, i el pitjor de tot, els indicava la manera com havien d'educar els fills. Amb massa bona fe es deixaven portar per un criteri que no era el seu. La República ha esquinçat aquest vel i els ha obert horitzons nous i desconeguts que fins ara apareixien vedats per a elles. La dona, sense perdre la seva feminitat, pot entrar en política, bé prou que ho hem vist en les manifestacions republicanes que s'han celebrat arreu, d'un any ençà.

—Els catòlics s'avinclaran a què s'hagi suprimit la religió oficial de l'Estat?

—No els quedarà altre remei, puix la República ha instaurat un ample règim de llibertat i no podia permetre que hi hagués una religió que acaparava les consciències i fos com una mena de passaport cap al país de la hipocresia on es cometien impunement tota mena d'arbitrariats. A més, la religió era un luxe i no pas una convicció, la gent de posició social es refregava amb la clerecia perquè li era útil per als seus fins, era moda i calia seguir el corrent. D'altra banda, la clerecia s'ha trobat sempre millor al costat de la gent adinerada que no pas prop de la família obrera. La República no ha fet res més que posar-la a la ratlla de les altres confessionalitats, deixant els catòlics en àmplia llibertat dintre dels seus temples, però no pas permetre la imposició de llurs creències. Crec que no s'hi val a qualificar de sectarisme l'actitud del Parlament en aquest punt.

Sense donar-nos-en compte parà el cotxe davant la Biblioteca municipal, entrà la senyora Nelken i l'auditori li perdonà la tardança amb un aplaudiment. Tot seguit començà a parlar del tema literari anunciat i al vespre prengué part en l'acte polític al costat dels diputats a les Constituents, senyors Santaló i Quintana de León. El públic del vespre era un conglomerat de gent republicana de totes les classes socials, havent-hi un nombre considerable de dones.

La senyora Nelken, amb paraula fàcil i entenedora, exposà els avantatges que la República ha portat a la dona, posant el divorci a les seves mans no pas com un objecte de temor, sinó com una arma de defensa. Fou aplaudida frenèticament.

A l'hora de tornada a Barcelona ens vàrem acomiadar d'ella i amb prou feina si poguérem regreçar-li la seva conversa, perquè un grup de figures polítiques d'actualitat, l'havien acaparat materialment.

Margarida Nelken ha passat per Catalunya com una onada d'optimisme que haurà enfortit el caràcter de les dones catalanes que s'han adonat del seu pas.

JAUME GUIMBAU.

L'alcalde de Madrid, Pere Rico, ve a Barcelona

Com ja vàrem dir, el dia 8 del vinent mes de maig se celebrarà, a Barcelona, la reunió de constitució de la Federació de Municipis de Catalunya. A aquest acte ha estat invitat el Consell Directiu de la "Unión de Municipios Españoles" i amb ell el seu president, l'alcalde de Madrid, senyor Pere Rico.

El senyor Rico, en diferents ocasions, havia promès la seva vinguda a Barcelona per a prendre part a actes polítics o administratius sense que mai hagués pogut acomplir el seu desig per raons alienes a la seva voluntat.

Sabem que aquesta vegada, el senyor Pere Rico, amb el caràcter de President de la "Unión de Municipios Españoles" vindrà a Barcelona per tal d'assistir, el dia 8, a l'esmentada reunió.

Es probable que amb ell vinguin a la nostra ciutat en tal data altres membres del comitè d'aquella entitat, alcaldes de diferents províncies de la Península.

INTERVIUS DE «LA HUMANITAT»

El diputat Antoni Xirau ens parla de l'Estatut. I creu que, en aquest, "no hi haurà cap canvi substancial en la seva essència

L'Antoni Xirau no ha aprofitat les vacances parlamentàries. Ha estat l'únic diputat català que s'ha quedat a Madrid, preparant feina per als propers debats en els quals serà discutit l'Estatut de Catalunya.

Heu-vos ací el que el diputat Antoni Xirau ens ha dit, responnent amablement a les nostres preguntes, en un popular cafè del carrer d'Alcalá, tot i sentint, a dreta i esquerra, converses apassionades no gaire favorables per a les aspiracions de la nostra terra.

La qüestió de l'ensenyament

"Crec — ens ha dit — que l'Estatut, en essència, serà aprovat per les Corts. Solament podria fracassar si s'enverinessin les discussions en una onada de passió, cosa que estimo improbable. Per la nostra part, no perdrem la serenitat ni ens deixarem portar pels atacs, previstos, dels adversaris. Caldrà tenir serenitat, i la tindrem.

Un dels punts on s'exterioritzaran les diferències, serà a quell que fa referència a l'ensenyament. En parlar d'això, cal fer constar que la fórmula proposada en el dictamen de la Comissió, amb el vot en contra de tots els catalans, no s'oposa, en si, a l'essència de l'Estatut. El que fa falta és organitzar un ensenyament de l'Estat, paral·lel al que organitzarà la Generalitat de Catalunya, la qual cosa entranya el perill de posar enfront dues cultures, establint, entre elles, una veritable separació espiritual.

Per això els catalans creiem molt millor la nostra fórmula, que crea una organització cultural bilingüe, en el que sigui necessari, i racionalment catalana, que és el que es proposa en el vot particular. Aquest criteri també el recull en el seu esperit, el vot particular presentat pel senyor Bello, president de la Comissió d'Estatuts.

En el cas, dissortat, que prosperés la fórmula de la Comissió, la qüestió, en el fons, quedaria desplaçada al capital d'Hisenda, doncs el fet que hi haguessin dues cultures coexistents, implicaria, entre altres inconvenients, el que hi haguessin, forçosament, dues despeses. Ara bé, si prosperés el criteri d'algun fanàtic centralista, com Rojo Villanova, de què l'Estatut seguis mantenint intacta la seva organització cultural a Catalunya i que a la Generalitat no se li atribuïssin càrrecs per a pagar-se el seu ensenyament, el fet constituiria una befa per a Catalunya, ja que l'Estat seguiria, com ara, pagant-se el seu ensenyament i la Generalitat es veuria obligada a posar impostos nous per a atendre a aquesta atenció.

Sortosament, aquest criteri tan poc racional, va ésser refusat de pla per la Comissió, recolzant-lo solament els del "Servicio de la República", en Maura i en Rojo Villanova. Però no cal oblidar el perill de què aquests tornin a reproduir el seu perillós punt de vista, en una esmena qualsevol.

El nostre criteri, respecte a Cultura, és aquest: si volem dues organitzacions d'ensenyament, una de l'Estat i una de la Generalitat, cal que siguin atribuïts a aquesta tots els càrrecs necessaris per a viure i desenvolupar-se. La solució ideal fóra una sola organització catalana. Per to tauró opino que, de prosperar el criteri de la Comissió, hauria de desplaçar-se la qüestió al capital d'Hisenda.

Crec, repeteixo, que no hi haurà cap canvi substancial en res essencial de l'Estatut. Aquest passarà íntegrament, i és probable que la nostra fórmula sobre ensenyament triomfi. El president del Consell senyor Azàña la recolzarà decididament. Altres elements distingits del Parlament també ho faran en el si dels seus respectius partits. Estaran al costat nostre els senyors Jiménez Azua, Ruiz Funes, Sánchez Albornoz i altres professors il·lustres.

Però no cal exagerar les coses. En el cas més dolent,

si hi haguessin dos ensenyaments, el fet ens resultaria enutjós, però res més. No caldria prendre les coses tràgicament, doncs, per a aquest problema podria trobar-se, més endavant, un arranament. Ha de tenir-se en compte que la fórmula de la Comissió preveu la possibilitat de dos ensenyaments, però no estableix l'obligació de què hi siguin, és a dir, que l'Estat, quan ho cregui convenient pot deixar de prestar el seu, ben al revés del que ocurriria d'haver triomfat al Parlament, en discutir-se la Constitució, la fórmula proposada per en Maura d'obligar a Catalunya a mantenir un ensenyament doble. Ara, la Constitució diu "podrà mantenir", on volien que digué "mantindrà".

Estat o Regió

—La discussió sobre si ha de donar-se a Catalunya la denominació d'Estat o de regió serà inevitable.

El d'Estat els esvera. El de regió ens repugna. Jo, que no donc als noms una cabdal importància, proposaré, si convé, que es digui solament "Catalunya és autònoma".

L'Ordre Públic

—El referent a ordre públic crec que s'acabarà de completar al Parlament, millorant-se la fórmula de la Comissió.

En aquesta qüestió no crec que sorgeixin oposicions serioses, doncs les discrepàncies no són fonamentals.

El Poder Judicial

—La qüestió del Poder Judicial també pot ésser que doni lloc a algun debat. Referent a aquest punt tenim, els catalans, motius per a sentir-nos satisfets. La Comissió, en el seu dictamen, proposa el reconeixement de l'organització judicial catalana, àdhuc l'existència d'un Tribunal Suprem català, "que se'n dirà Tribunal Superior". La consecució d'això constituiria una de les més cares il·lusions dels advocats de Catalunya. Per aquest mitjà s'anirà refent el nostre dret, tan malmès pels Tribunals centralistes, ja que el nostre Tribunal Superior sentarà jurisprudència. Constitueix l'obtingut un triomf del qual tenim dret a estar-ne joiosos.

La qüestió de l'Hisenda

—La qüestió de l'Hisenda serà la que portarà més discussions. L'informe dels tècnics de Catalunya ha causat una excellent impressió per la seva claretat. En canvi, tothom reconeix que el de la Comissió resulta fosc i propici al confusionalisme.

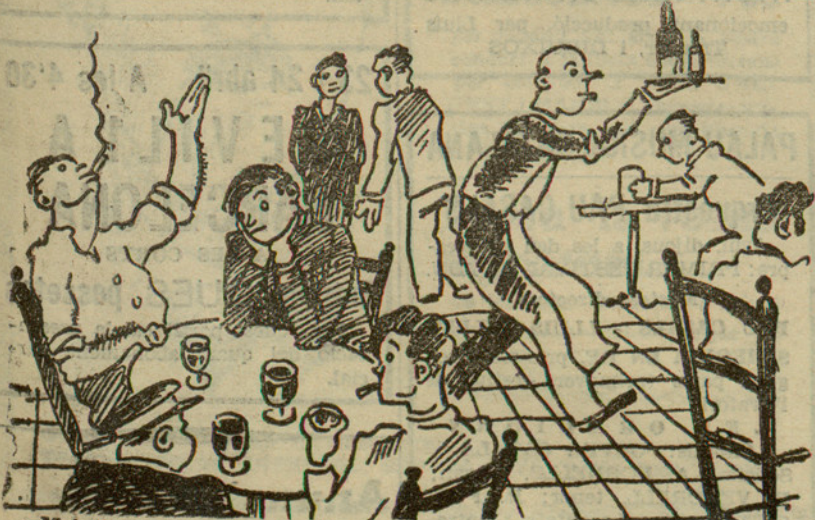
La situació, emprant mots vulgars, jo la resumiré així. Nosaltres volem una autonomia econòmica. Això vol dir tenir contribucions pròpies, les quals, al nostre entendre, han d'ésser directes, la qual cosa ha estat reconegut també per la Comissió.

La discrepància radica en el nombre de contribucions que ens han d'ésser atribuïdes. No cal dir que Rojo Villanova i els diputats "Al Servicio de la República", contraris a tota Autonomia i, com és natural, a tota autonomia econòmica, propugnen perquè Catalunya es nodreixi sols del contingent que li doni l'Estat. Això no pot admetre's, i, en el si de la Comissió, no va arribar ni a ésser discutit, doncs aquesta ho rebutjà categòricament.

Nosaltres demanem una autonomia econòmica plena i no parcial, i sobre això no podem transigir. No és qüestió de xifres de milions, sinó de com s'adjudiquen. Demanem impostos vius i elàstics que facin possible el repartiment de les càrregues de l'Estat entre tots els seus components, i permetin que el dia de demà puguin augmentar la riquesa dels pobles.

El senyor Antoni Xirau acaba dient-nos:

—Crec que l'Estatut s'aprovarà, per bé de tots. Sóc francament optimista.

—Mal s'ha parlat mal de Goethe com ara!
—Es natural... a l'abril cada Goethe en val mil!